

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد

بررسی اثربخشی آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی

دانش آموزان دختر سال اول مقطع متوسطه منطقه ی دو شهر تهران

استاد راهنما:

دکتر حسن اسدزاده

استاد مشاور:

دکتر حسین سلیمی

استاد داور:

دکتر خدیجه آرین

پژوهشگر:

اعظم پریسوز

مشاوره مدرسه

۸۹-۹۰

تقدیم به :

والاترین انسان ها و اولین مریبان زندگی ام که فرزندی آنها افتخار من است.

پدر عزیزم :

که ژرفای عشق را در عمق نگاههای عطوفت خیز و نافذش حس می کنم.

نازنین مادرم :

او که سالهاست نگاه نگرانش و دعای خیرش بدرقه راهم است.

آن اسطوره صبر، که همه هستی ام از سایه پر مهر اوست.

برادر و خواهرانم:

که گرمای امید بخش وجودشان در این سردترین روزگاران، بهترین پشتیبان من است.

و

توای آشنا که ورقی از آن را می گشایی...

تقدیر و تشکر :

با سپاس و تقدیر فراوان از استاد محترم راهنما، **جناب آقای دکتر اسدزاده** که در هر زمان و موقعیتی ازدلگرمی ها، راهنمایی ها و هدایتهای ارزنده و عالمانه شان مرا بی بهره نمی گذاشتند.

همچنین از استاد گرامی **جناب آقای دکتر سلیمی** که مسئولیت مشاوره این پژوهش را بر عهده گرفتند و در طول انجام کار از تجربیات خویش مرا بهره مند ساخته و ایده ها و نظرات خوبی را در تدوین این پژوهش ارائه نمودند، با تمام وجودم تشکر می نمایم.

از استاد گرانقدر، **خانم دکتر آرین** که افتخار شاگردی ایشان را هم داشته و داوری این پژوهش را بزرگوارانه بر عهده گرفتند و بسیار دلسوزانه و عالمانه اینجانب را در تکمیل نهایی این پروژه یاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

چکیده: هدف از این تحقیق بررسی اثربخشی آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع اول متوسطه منطقه دو شهر تهران در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ است. جامعه آماری عبارتست از کلیه دانش آموزان دختر سال اول مقطع متوسطه منطقه دو شهر تهران که در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ مشغول به تحصیل اند. حجم نمونه ۴۰ نفر از دانش آموزان دختر سال اول متوسطه است که در آزمون سلامت روان نمره ای کمتر از سایر آزمودنی هارا کسب کرده اند و به طور تصادفی در دو گروه ۲۰ نفری آزمایش و گواه جایگزین شده اند. در این پژوهش از روش نمونه گیری خوشه ای استفاده شده است. ابزار اندازه گیری در این تحقیق پرسشنامه ای سلامت عمومی (GHQ) و مقایسه نمرات اول و آخر نیمسال تحصیلی دانش آموزان می باشد. روش مطالعه حاضر از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل است. متغیر مستقل آموزش تفکر انتقادی و متغیر وابسته سلامت روان و پیشرفت تحصیلی است.

فرضیه اصلی این پژوهش عبارتست از آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی اثر دارد و فرضیه های فرعی نیز عبارتند از: آموزش تفکر انتقادی بر علایم شکایات جسمانی اثر دارد. آموزش تفکر انتقادی بر علایم اضطرابی اثر دارد. آموزش تفکر انتقادی بر علایم اختلال خواب اثر دارد. آموزش تفکر انتقادی بر علایم افسردگی اثر دارد. آموزش تفکر انتقادی در ایجاد کارکرد اجتماعی مناسب اثر دارد. آموزش تفکر انتقادی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثر دارد. تمامی این فرضیه ها تایید گردید و آموزش تفکر انتقادی بر تمامی خرده مقیاسهای سلامت روان (علایم جسمانی، اضطراب، اختلال خواب، افسردگی حاد) بجز کارکرد اجتماعی تاثیر داشته است و نمرات پس آزمون گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل افزایش یافته است. همچنین آموزش تفکر انتقادی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نیز تاثیر گذار بوده است.

فصل اول: کلیات تحقیق

۱ مقدمه
۳ بیان مساله
۵ ضرورت و اهمیت تحقیق
۷ هدف
۷ فرضیه اصلی پژوهش
۷ فرضیه های فرعی پژوهش
۸ تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

فصل دوم: مبانی نظری و پژوهشی تحقیق

۱۲ سلامت روان
۱۴ مفهوم سلامت روان از دیدگاههای مختلف
۱۴ - رویکرد روانکاوی
۱۴ - رویکرد رفتارگرایی
۱۵ - رویکرد انسان گرایی
۱۶ مفهوم سلامت روان در نظریات مکتب هستی گرایی

۱۶ نظریه ی ویکتور فرانکل
۱۷ مفهوم سلامت روان در نظریات مکتب بوم شناختی
۱۸ دیدگاه پزشکی
۱۸ دیدگاه روان شناختی
۱۸ رویکرد بیماری نگر
۱۸ رویکرد سلامت نگر
۱۸ مدل حالت کامل
۱۹ عوامل موثر در سلامت روان
۱۹ محدودیتهای جسمانی
۲۰ عوامل روانی - اجتماعی
۲۰ الگوهای بد خانوادگی
۲۴ پیشرفت تحصیلی
۲۶ عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی
۲۷ تفکر انتقادی و پیشرفت تحصیلی
۲۹ تفکر انتقادی
۲۹ تعریف تفکر
۳۲ ابعاد تفکر

۳۵ مفهوم تفکر انتقادی
۳۹ مولفه های تفکر انتقادی
۴۰ ماهیت تفکر انتقادی
۴۴ ویژگیهای تفکر انتقادی
۴۶ تفکر انتقادی در اسلام
۴۷ ویژگیهای متفکران انتقادی
۴۹ فرایند ۵ مرحله ای تبدیل شدن به یک متفکر منتقد
۵۰ آیا تفکر انتقادی قابل آموزش است
۵۲ راهبردهای آموزش تفکر انتقادی
۵۴ آموزش قوانین تفکر انتقادی
۵۵ فنون عملی آموزش تفکر انتقادی
۵۵ مهارتهای تفکر انتقادی
۵۹ پیشینه ی پژوهش در داخل کشور
۶۶ پیشینه ی پژوهش در خارج از کشور

فصل سوم : روش تحقیق

۷۲ مقدمه
۷۲ روش پژوهش

جامعه ی آماری	۷۳
حجم نمونه	۷۴
روش نمونه گیری.....	۷۴
ابزار اندازه گیری	۷۴
طرح پژوهش و روش جمع آوری اطلاعات.....	۷۴
اعتبار و روایی آزمون سلامت عمومی.....	۷۵
پایایی و روایی.....	۷۶
روش تجزیه و تحلیل داده ها.....	۷۸

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده های آماری

مقدمه.....	۷۹
------------	----

آماره های توصیفی

ج(۱-۴)، توزیع فراوانی نمونه آماری به تفکیک گروههای مورد مطالعه.....	۷۹
ج(۲-۴)، آماره های متغیر جسمانی برای گروههای مورد مطالعه.....	۸۰
ج(۳-۴)، آماره های متغیر اضطرابی برای گروههای مورد مطالعه.....	۸۱
ج(۴-۴)، آماره های متغیر اختلال خواب برای گروههای مورد مطالعه.....	۸۲
ج (۴-۵) ، آماره های متغیر افسردگی برای گروههای مورد مطالعه.....	۸۳
ج(۶-۴) ، آماره های متغیر پیشرفت تحصیلی برای گروههای مورد مطالعه.....	۸۴

آماره های استنباطی

جدول (۷-۴) آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین تفاوت‌های پیش آزمون- پس آزمون دو گروه

آزمایشی و کنترل در نمره کل جسمانی.....	۸۵
--	----

جدول (۸-۴) آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین تفاوت‌های پیش آزمون - پس آزمون دو گروه آزمایشی و کنترل در نمره کل اضطرابی ۸۶

جدول (۹-۴) آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین تفاوت‌های پیش آزمون - پس آزمون دو گروه آزمایشی و کنترل در نمره کل اختلال خواب ۸۷

جدول (۱۰-۴) آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین تفاوت‌های پیش آزمون - پس آزمون دو گروه آزمایشی و کنترل در نمره کل افسردگی ۸۸

جدول (۱۱-۴) آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین تفاوت‌های پیش آزمون - پس آزمون دو گروه آزمایشی و کنترل در نمره کل کارکرد اجتماعی ۸۹

جدول (۱۲-۴) آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین تفاوت‌های پیش آزمون پس آزمون دو گروه آزمایشی و کنترل در نمره کل پیشرفت تحصیلی ۹۰

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

نتایج فرضیه اصلی: آموزش تفکر انتقادی در سلامت روان و پیشرفت تحصیلی اثر دارد..... ۹۱

نتایج فرضیه فرعی اول: آموزش تفکر انتقادی بر علایم شکایات جسمانی اثر دارد..... ۹۲

نتایج فرضیه فرعی دوم: آموزش تفکر انتقادی بر علایم اضطرابی اثر دارد..... ۹۴

نتایج فرضیه فرعی سوم: آموزش تفکر انتقادی بر علایم اختلال خواب اثر دارد..... ۹۵

نتایج فرضیه فرعی چهارم: آموزش تفکر انتقادی بر علایم افسردگی اثر دارد..... ۹۶

نتایج فرضیه فرعی پنجم: آموزش تفکر انتقادی در ایجاد کارکرد اجتماعی مناسب اثر دارد..... ۹۷

نتایج فرضیه فرعی ششم: آموزش تفکر انتقادی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثر دارد..... ۹۸

محدودیت های پژوهش ۱۰۰

پیشنهادات ۱۰۰

منابع ۱۰۴

ضمایم و نمودارها

فصل اول :

حیاتِ حقیقہ

مقدمه :

رشد تواناییهای پیچیده ی تفکر در قرن بیست و یکم یک ضرورت است. پیچیدگیهای زندگی معاصر، آدمی را به شدت نیازمند تفکر کرده است. آنچه امروز به نظر می رسد، نبود دانش و علوم مختلف و متنوع نیست، بلکه به کارگیری روشهای عقلانی و آموزش آنهاست. برنامه درسی مدارس باید وسیله ای برای رشد تفکر و پرورش قوه ی قضاوت صحیح افراد باشد. اندیشیدن در آموزه های دینی اسلام از جایگاه والایی برخوردار است. در قرآن کریم پروردگار عالم بندگان خود را به تفکر انتقادی دعوت می کند: "فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه اولئک هم اولوالالباب". بشارت ده بندگان مرا، آنان که سخن را استماع می کنند. بعد چه کار می کنند؟ آیا هرچه را شنیدند همان را باور می کنند و همان را به کار می بندند یا همه را رد می کنند؟ فیتبعون احسنه نقادی می کنند، سبک سنگین می کنند، ارزیابی می کنند، آن را که بهتر است انتخاب می کنند و آن بهتر انتخاب شده را پیروی می کنند (مطهری، ۱۳۸۵). در حدیث نبوی (ص) آمده است که یک ساعت اندیشه بهتر از هفتاد سال عبادت است " (شریعتمداری، ۱۳۵۳). در زمینه تفکر انتقادی در قرآن (سوره ی زمر، آیه ی ۱۸) آمده است، بشارت باد بندگان که سخنان را گوش می دهند و از بهترین آن پیروی می کنند و یا در جای دیگر (سوره نحل، آیه ۱۲۴) بیان شده است "ای پیامبر، مردم را از روی دلیل و موعظه نیکو به راه پروردگارت دعوت کن و با بحث و جدل احسن با آنها گفتگو کن" (حاتمی، ۱۳۸۶).

موضوع سلامت روان نیز از بدو پیدایش بشر و در قرون و اعصار متمادی مطرح بوده است، اما هرگاه از آن سخنی به میان آمده است، عمدتاً بعد جسمانی آن مد نظر قرار گرفته و کمتر به سایر ابعاد سلامت، به خصوص بعد روانی

آن، توجه شده است. سازمان بهداشت جهانی (WHO) در سال ۲۰۰۱، ضمن توجه دادن مسئولین کشورها در راستای تامین سلامت جسمی روانی، واجتماعی افراد همواره براین نکته تاکید داشته است که هیچ یک از این سه بعد بر دیگری برتری ندارد. مفهوم سلامت روان شامل آسایش ذهنی، احساس خود توانمندی، خودمختاری، کفایت، درک همبستگی بین نسلی وشناخت توانایی خود در محقق ساختن ظرفیتهای عقلی و هیجانی خویش است. سلامت روان شامل افزایش تواناییهای افراد جامعه و قادرسازی آنها در دستیابی به اهداف مورد نظر است (اصغر نژاد، ۱۳۷۷).

در نظام آموزش وپرورش، پیشرفت تحصیلی مساله ای است که همه ساله حجم عظیمی از تحقیقات را به خود اختصاص می دهد وشناسایی عوامل موثر ومرتبط با آن یکی از دغدغه های دست اندرکاران نظام آموزشی است. از پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از شاخصهای موفقیت و کارآیی نظام آموزش وپرورش، مفاهیمی مانند انجام تکالیف و موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص و یا توفیق دانش آموزان در امر یادگیری مطالب درسی، استنباط می شود. وجه مخالف پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی است، که یکی از معضلات نظام آموزشی می باشد که به شیوه های گوناگون، مانند عدم موفقیت دانش آموزان در دستیابی به اهداف مقاطع تحصیلی مربوطه، مردودی و تکرار پایه های تحصیلی، ترک تحصیلی زودرس و بیکاری و بلا تکلیفی خود را نشان می دهد (صمدی، ۱۳۸۶).

وجود شواهد روزافزون حاکی از این است که ارتقاء سلامت روان در مدارس جهت بهبود پیشرفت تحصیلی و افزایش سلامتی در دانش آموزان امری ضروری و لازم است. در طی تحقیقات مختلف ثابت شده است که سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به همدیگر وابسته بوده و به صورت دوجانبه از همدیگر حمایت می کنند. (پتراس و همکاران ۲۰۰۴) در مقاله خود بیان می کنند که سلامت روان و مشکلات تحصیلی با هم در ارتباط هستند

¹ World health organization

و همان طور که رفتارهای پرخاشگرانه در مدارس روبه رشد می رود، سلامت روانی دانش آموزان کمتر شده و این خود مشکلات تحصیلی که شامل ماندن در یک کلاس، افت تحصیلی، ترک تحصیلی، فرار از مدرسه و غیره را برای دانش آموزان در پی دارد.

با توجه به موارد گفته شده و با عنایت به نقش پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از متغیرهای نظام آموزشی و تاثیر آن بر ارتقاء دانش و مهارت فراگیران در تمام جنبه های زندگی، پژوهش حاضر در زمینه ی تاثیر آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی انجام می گیرد.

بیان مساله:

از نظر سازمان بهداشت جهانی، سلامت روانی عبارتست از : قابلیت فرد در برقراری ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، توانایی در تغییر و اصلاح محیط اجتماعی خویش و حل مناسب و منطقی تعارضات هیجانی و تمایلات شخصی خود (میرکمالی، ۱۳۷۳). روانشناسان زیادی به مقوله ی سلامت روان، پرداختند. به عقیده ی آدلر (۱۹۷۹) سلامت روان یعنی داشتن اهداف مشخص، روابط خانوادگی و اجتماعی مطلوب، کمک به هموعان و کنترل عواطف و احساسات خود (وردی، ۱۳۸۰).

انسان برخوردار از سلامت روانشناختی به نظر موری موجودی منحصر بفرد است که بایستی به صورت "یگانه" مورد بررسی و مطالعه قرار بگیرد. انسان سالم بنا به نظر گلاسر کسی است که واقعیت را انکار نکند و درد ورنج موقعیتها را با انکار نادیده نگیرد، بلکه با موقعیتها به صورت واقع گرایانه روبرو شود. امنیت موفق داشته باشد، یعنی هم عشق و محبت دریافت کند، هم احساس ارزشمندی کند و هم دیگران احساس ارزشمندی او را تایید کنند. مسئولیت زندگی و رفتارش را بپذیرد و به شکل مسئولانه رفتار کند.

به عقیده ی اسکینر، سلامت روانی و انسان سالم معادل با رفتار منطبق با قوانین و ضوابط جامعه است و چنین انسانی وقتی با مشکلی روبرو شود یا هنگامی که از طریق جامعه ناهنجار تلقی شود، از طریق شیوه ی اصلاح رفتار برای بهبودی و بهنجار کردن رفتار خود و اطرافیانش به طور متناوب استفاده می جوید.

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخصهای مهم در ارزشیابی مدارس و نظام آموزش و پرورش است. شعاری نژاد در فرهنگ علوم رفتاری، پیشرفت تحصیلی را عبارت از معلومات و مهارتهای اکتسابی عمومی یا خصوصی در موضوعات درسی می داند که معمولاً به وسیله ی آزمایشها و نشانه ها یا هر دو که معلمان برای دانش آموزان وضع می کنند، اندازه گیری می شود (شعاری نژاد، ۱۳۷۵).

پیشرفت تحصیلی از جمله موضوعاتی است که مورد توجه تمامی کشورهای جهان در حال حاضر می باشد و هر ساله مقدار زیادی از بودجه جوامع صرف بررسی مشکلات و مسائل دانش آموزان مدارس و رفع آن و ارائه ی راهکار برای آن می گردد.

در طی پژوهشهای صورت گرفته در این زمینه، عوامل بسیار زیادی در پیشرفت تحصیلی کودکان و نوجوانان تاثیرگذار است، که از آن جمله می توان به تفکر انتقادی اشاره کرد. این پژوهش به اثربخشی تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی می پردازد.

تفکر انتقادی جزء مهارتهای تفکر می باشد. این گونه از تفکر باید به عنوان عامل اساسی و مهم در برنامه درسی لحاظ شود (دوبونو به نقل از حاتمی، ۱۳۸۶). تفکر مستدل و تعمدی است که بر تصمیم گیری در مورد اینکه چه چیزی را باور کنیم و یا انجام دهیم متمرکز می باشد (انیس، ۲۰۰۱، به نقل از حاتمی، ۱۳۸۶).

از آنجا که آموزش تفکر انتقادی به عنوان یکی از مهارت‌های زندگی، می‌تواند بر سلامت روان و متعاقباً پیشرفت تحصیلی تأثیر بسزایی داشته باشد، این تحقیق به بررسی تأثیر آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌پردازد و می‌خواهد به این پرسش پاسخ دهد که آیا آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان اثر دارد؟

ضرورت و اهمیت تحقیق:

در هزاره ی سوم میلادی به علت پیشرفت های فناوری و تاثیر مثبت آن بر سلامت روان و کیفیت زندگی انسان ، بررسی و پژوهش در مورد مساله سلامت و عوامل تاثیر گذار بر آن، می تواند بسیاری از گره های فرو بسته و پیچیدگیهای مربوط به بیماری شناسی، نحوه ی زندگی، ارتقاء سلامت جسمانی و اجتماعی را بگشاید، و در شناسایی عوامل تهدید کننده سلامت روان بسیار راهگشا باشد.

آنچه پژوهش حاضر را مهم و قابل توجه جلوه می دهد ، پرداختن به مولفه هایی است که در زندگی روزمره همگان (به ویژه دانش آموزان) نقش مهمی ایفا می کنند . تحلیل رابطه بین این مولفه ها می تواند نتایج ارزنده ای برای آموزش و پرورش داشته باشد که همواره در صدد یافتن راههای موثری برای کمک و حمایت از دانش آموزان هستند . بسیاری از اهداف آموزشی و اجرایی نظام آموزش و پرورش کشور همواره در جهت کسب موفقیت تحصیلی و در کنار آن حفظ و ارتقاء سلامت روان دانش آموزان است، لذا شناسایی متغیرهایی که با این عامل ارتباط دارند می تواند کمک کننده باشد و به دانش آموزان این امکان را می دهد که به چالشهای ذهنی و نیازهای مختلف روانی نظارت کنند و در نتیجه رضایت شخصی و عملکرد تحصیلی بهتری داشته باشند.

اصلی ترین و بارزترین نشانه موفقیت سیستم آموزش و پرورش در رسیدن به اهداف، پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی تایید و پذیرش والدین، معلمان و همسالان را به دست آورده و اعتماد به نفس و کارآمدی خود را افزایش می دهند. اما عدم موفقیت در این راه می تواند دانش آموز را نسبت به تواناییها و کفایت خود مردد سازد و او را دچار احساس ناکامی و حقارت نماید و این حالات در تعیین سرنوشت و آینده دانش آموز تاثیراتی انکار نشدنی بر جای خواهند گذاشت. بنابراین می توان ادعا کرد که پیشرفت تحصیلی

دانش آموزان، نه فقط برای خود آنان و معلمان مهم است، بلکه برای خانواده ها، نظام تعلیم و تربیت و کل جامعه امری حیاتی است و توجه به آن ضروری می باشد (مهیدیان، ۱۳۸۵).

اگر افراد جامعه ای بخواهند زندگی، کار و عملکرد مفید و موثری داشته باشند، توانایی تفکر به صورت انتقادی برای آنها ضروری است (هاو و وارن، ۱۹۸۹). رشد تفکر انتقادی برای یادگیرنده ی فعلی ضرورتی انکار ناپذیر است، زیرا برای رویارویی آنان با واقعیتهای پیچیده و به سرعت در حال تغییر جامعه امروزی حیاتی است (سیمپسون، ۲۰۰۲).

اهمیت و نقش تفکر انتقادی در زندگی انسان به حل مشکل شخصی و جنبی یکی از ضرورت های توجه به این نوع تفکر می باشد. افرادی که تفکر انتقادی در آنها پرورش می یابد قادر به تحلیل، ارزیابی و قضاوت بهتر در امور مختلف خواهند بود و بهتر مسایل فردی و شخصی را در زندگی حل خواهند کرد. به طور کلی تفکر انتقادی با فراهم سازی زمینه برای دقت نظر و بررسی اعمال خود و دیگران موجبات رشد شناختی افراد، با بهینه سازی و افزایش تعاملات، زمینه ساز رشد اجتماعی، با افزایش تحمل و سعه صدر زمینه ساز رشد روانی، با رشد احترام به نظریات و اعمال دیگران و افزایش جو فرهیختگی زمینه ساز رشد اخلاقی و با افزایش دقت نظر و نقد و انتقاد علمی زمینه ساز توسعه و رشد علمی جامعه و افراد می گردد (حاتمی، ۱۳۸۶).

از آنجا که تفکر انتقادی می تواند نقش موثری را در ایجاد سلامت روانی و به دنبال آن پیشرفت تحصیلی دانش آموزان داشته باشد، با استفاده از نتایج به دست آمده از این پژوهش، مراکز مشاوره می توانند دانش آموزان را آموزش دهند و تفکر انتقادی آنان را از طریق برنامه های روانی تربیتی افزایش داده و آنها را در حل مشکلات یاری داده و نیز راهکارها والوینتهایی را برای بهبود کیفیت زندگی، افزایش رفتارهای سازگارانه و مقابله و کنار آمدن با بسیاری از عوامل تهدید کننده سلامت روان فراهم آورد و پیرو آن سبب تدوین و انجام برنامه های پیشگیرانه در

آموزش و پرورش گردد. بنابراین پرداختن به چنین بررسی ها و اخذ اطلاعات مهم و کاربرست آن در تنظیم برنامه های آموزشی و اجرایی و تربیتی مناسب ، می تواند مانع بسیاری از ناکامی ها، شکست ها، آسیب روانی و ترک تحصیل گردد (علی نیا کروئی، ۱۳۸۴).

هدف :

هدف از این تحقیق تعیین اثربخشی آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع اول متوسطه منطقه دو شهر تهران در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ است. با تعیین میزان اثربخشی آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، می توان به کاهش افت تحصیلی کمک کرد. از سوی دیگر سلامت روانی را بررسی کرده و می توان پیشنهاداتی به مشاوران ، اساتید و مسئولین داد تا مولفه های تفکر انتقادی را در تدریس استفاده کنند و زمینه را برای پرورش تفکر انتقادی دانش آموز فراهم سازند.

فرضیه اصلی پژوهش:

آموزش تفکر انتقادی بر سلامت روان و پیشرفت تحصیلی اثر دارد.

فرضیه های فرعی پژوهش:

۱. آموزش تفکر انتقادی بر علائم شکایات جسمانی اثر دارد.

۲. آموزش تفکر انتقادی بر علائم اضطرابی اثر دارد.

۳. آموزش تفکر انتقادی بر علائم اختلال خواب اثر دارد.

۴. آموزش تفکر انتقادی بر علائم افسردگی اثر دارد.